

KISA KLASİKLER / 53

HORACE WALPOLE
Hiyeroglif Masallar

ÇEVİRİ BURCU YILMAZ

♥ can
klasik

HORACE WALPOLE
HİYEROGLİF
MASALLAR

Can Klasik

Hiyeroglif Masallar, Horace Walpole

İngilizce aslından çeviren: Burcu Yılmaz

Hieroglyphic Tales

İlk baskı: Strawberry Hill Press, 1785

Bu çeviriye kaynak alınan baskı: Pallas Athene, 2011

© 2022, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2022

2. basım: Hazran 2022, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 3000 adet yapılmıştır.

Dizi Editörü: Ayça Sezen

Editör: Cansu Varol

Düzeltili: Melis Oflas

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak illüstrasyonu: Ozan Atalay

Baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 44009

ISBN 978-975-07-5627-6

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750756276

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

HORACE WALPOLE
HİYEROGLİF
MASALLAR

MASAL

İngilizce aslından çeviren

Burcu Yılmaz

♥can

Horace Walpole'un Can Yayınları'ndaki diğerk kitabı:

Otranto Şatosu, 2011

HORACE WALPOLE, 1717 yılında İngiltere Başbakanı Sir Robert Walpole'un oğlu olarak dünyaya geldi. Orford kontu unvanını taşıyan Walpole, gotik edebiyat türünün ilk örneği olarak kabul edilen *Otranto Şatosu* adlı yapıtıyla ün kazandı. *Otranto Şatosu*'nun (1765) yanı sıra sanat tarihine önemli bir katkıda bulunan *Some Anecdotes of Painting in England* (İngiliz Resim Sanatıyla İlgili Notlar, 1762), *The Mysterious Mother* (Esrarengiz Anne, 1768), *Historic Doubts on the Life and Reign of King Richard III* (Kral III. Richard'ın Yaşamı ve Saltanatıyla İlgili Tarihsel Kuşkular, 1768), *A Description of the Villa of Mr. Horace Walpole* (Mr. Horace Walpole'un Villasının Tasviri, 1784), *Hiyeroglif Masallar* (1785) adlı kitapları yazdı. 1797'de Londra'da yaşamını yitirdi. Ölümünden sonra 42 cilt olarak yayımlanan üç binden fazla mektubu, döneminin olaylarına, törelerine ve beğenisine ışık tutmaları bakımından önemlidir.

BURCU YILMAZ, 1986 İstanbul doğumlu illüstratör, editör ve çevirmen. Anadolu Üniversitesi İletişim Tasarımı Bölümü'nden mezun oldu. Nâzım Hikmet Akademisi Edebiyat ve İstanbul Üniversitesi İtalyan Dili ve Edebiyatı bölümlerinde öğrenim gördü. 2011'den bu yana çocuk ve yetişkin edebiyatı alanında çevirmenlik ve redaktörlük yapıyor.

İçindekiler

Önsöz	11
I. MASAL: <i>Yeni Bir Binbir Gece Masalı</i>	15
II. MASAL: <i>Kral ve Üç Kızı</i>	21
III. MASAL: <i>Zar Kupası, Bir Peri Masalı</i>	27
IV. MASAL: <i>Brendideki Şeftali. Bir Miledh Masalı</i>	33
V. MASAL: <i>Mi Li. Bir Çin Peri Masalı</i>	39
VI. MASAL: <i>Gerçek Bir Aşk Hikâyesi</i>	49
Sonsöz.....	55

Önsöz

Dünyaya sunduğum bu paha biçilmez armağan, konunun ciddiliği, mantığın sağlamlığı ve birbiri ardına gelen sayfaların içerdiği derin bilgidен ötürü herkesin hoşuna gitmeyebilir. Bu kitabı, geçici siyasi görüşlerden, şahsi yergilerden ve boş aşk romanlarından başkasının beğenilmediği böylesi değersiz bir çağda basmamın gerekçelerini açıklamam gerekiyor. Neticede tüm bu engellerin üstesinden gelmeme sebep olan tek şey, bu eserin gelecek kuşaklara kalmayacak olmasından kaygı duymamdı. Bu kitap belki şimdi kınanacak fakat birkaç yüzyıl sonra, aklın ve bilginin insanlık üzerinde egemen olduğu, insanların sadece öğrenmek ve zihinlerini geliştirmek için okuduğu bir çağda, ona hak ettiği değerin verileceğinden hiç kuşum yok. Bu eseri yüz bin kopya basacağımdan, umuyorum ki bir kısmı ahlaki eserlerin uğradığı tahribattan kurtulacak ve o zaman bu mücevher gerçek ışıltısıyla öne çıkacak. Kitabı basmaya göndermek için büyük bir acele içindeydim zira yakında baskı sanatının da eskilerin pek çok yararlı icadı gibi tamamen ortadan kalkacağını öngörebiliyorum. Tıpkı kayaları sıcak sirkeyle eritme, fillere gevşek ipler üzerinde dans etmeyi öğretme, camı şekillendirme, basıldıktan bir ay sonra herkes tarafından okunabilecek destanlar yazma sanatlarının ve okuryazar olmayan Muhammed'in sırrını bilen son kişi olduğu, yeni dinlerin muhteşem icadının başına geldiği gibi.

Bununla birlikte iyi edebiyat için duyduğum heves ve evrensel yurttaşlığımın heyecanına (çünkü bu eseri tüm uluslar için tasarladım) rağmen, bu büyük iyiliğimin tamamını aynı anda ve tüm dünyaya sunmama engel olan bazı güçlükler var.

Kitabı küçük parçalar halinde yayımlamak zorundayım ve bu nedenle tüm iyi ve akıllı insanlardan, eserin tamamını yayımlayacak kadar uzun bir ömre sahip olmam için bana duacı olmalarını diliyorum. Hiç kimse bu sorumluluğu benim kadar hakkıyla yerine getiremez; bunun nedenlerini belirtmemi alçakgönüllülüğüm engel oluyor. Bu arada, yazarı hakkında olduğu kadar kendisi hakkında da dünyayı bilgilendirmek bir editörün görevi olduğu için, beni bu eseri sayılı olarak basmaya mecbur bırakan nedenlerden bahsetmenin doğru olacağı kanısındayım. Böyle bir hareketin en genel nedeni, bir kitabı alıcıların kolaylığı için daha pahalı hale getirmektir: Pek çok insanın, kitabın tamamı için tek seferde on şilin ödemektense iki haftada bir yirmi şilin ve altı peni ödemeyi tercih edeceği düşünülür. Böyle bir hareket kamu yararına olsa da, itiraf etmeliyim ki benim gerekçelerim hem daha fazla hem de oldukça kişisel. Mali durumum vasat olduğundan ve benim bilgi ve yeteneklerim düzeyindeki bir beyefendiyi doğru düzgün geçindirmeye zar zor yettiğinden, tamamlandığında, *Hiyeroglif Masallar*'ın bütünü oluşturacak iki cildi tek kitap halinde ve yüz bin kopya basmaya bir defada gücüm yetmiyor. İleri düzeyde astımım olduğundan ve havanın rahatça dolaşabileceği bir yere ihtiyaç duyduğumdan, St. Mary Axe'tan pek uzak olmayan bir patikadaki evin en üst katında kiracıyım. Aynı malikânedeki kalan çok sayıda iyi komşunun hatırı sayılır iyiliği sayesinde, sadece bana ait tek kişilik bir odam var. Tüm basıkları kendim satmayı planladığımdan ve öbür büyük insanların yaptığı gibi ilk sayfasını kendi elimle imzalayacağımdan, hiç de büyük sayılamayacak bu odaya kitabın tüm nüshalarının sığması mümkün değil. Bu da bir başka gerekçem.

Dünyayı kendimle ilgili pek çok detay hakkında bilgilendirme konusunda istekli olsam da bazı özel nedenler kamuoyunun merakını şimdilik daha fazla hoş görmemi engelliyor. Yine de bazı halk kütüphanelerine bu eserin gelecekteki editörleri ve eleştirmenleri aydınlatıcı noktalardan mahrum kalmaları diye kendim hakkında az da olsa bilgi bırakacağım. Bu arada okurdan, kitabımı bastığım yazar hakkında bir açıklama yapmamı hoş görmesini rica ediyorum.

Hiyeroglif Masallar hiç şüphesiz, dünyanın yaratılmasından kısa bir süre önce, henüz keşfedilmemiş, herhangi bir yerle-

şimin olmadığı Crampcraggiri Adası'nın dağlarında yazıldı ve o günden bu yana sözlü gelenek sayesinde korundu. Bu gerçekler konusunda birkaç rahibin çok güvenilir tanıklığına sahibiz. Sözüünü ettiğim rahipler bu masalların, onlar doğmadan çok önce yaşlı adamlar tarafından anlatıldığını duyduklarını hatırlıyorlar. Okurun başını tüm bu kanıtlarla ağrıtmayacağız, zira herkesin anca gördüğü şeylere inanacağı konusunda eminiz. Gerçek yazarı saptamak ise daha güç. *Masallar'*ı, büyük olasılıkla Quat'ın oğlu Kemanrlegorpikos'a atfedebiliriz. Bunun yanında, böyle biri hiç var oldu mu, emin değiliz ve kahramanlık şiiri biçiminde kaleme alınmış bir aşçılık kitabından başka bir şey yazıp yazmadığı da belli değil. Başkaları, *Masallar'*ı Quat'ın dadısına ve birkaç kişi de Hermes Trismegistus'a * atfediyor. Gerçi Hermes'in klavsenler üzerine yazdığı incelemesinde yer alan bir bölüm, *Hiyeroglif Masallar'*ın yüz on dördüncüsünde anlatılan ilk volkana ilişkin hikâyeyle doğrudan çelişir. Trismegistus'un çalışması kayıp olduğundan, bahsedilen uyuşmazlığın, pek çok bilgili kişi tarafından öne sürüldüğü gibi kesin olup olmadığına karar vermek imkânsız. Bunlar, Hermes'in öteki yazılarındaki bölümlere bakarak onun görüşü hakkında sadece tahminde bulunan kişiler. Zira pek de iyi çizemediğinden volkanlardan mı, keklerden mi bahsettiği anlaşılamayan, hiyerogliflerinin dünyadaki en karışık anlamlı şeyler sanılabileceği ve ele almadığı neredeyse hiçbir konu olmayan Hermes'in, anlatılarında nelerden bahsettiğini tam olarak kestirmek mümkün değil.

Bu, yazarla ilgili herhangi bir kesinliğe ulaşabildiğimiz en yakın nokta. Yine de, inandığımız gibi, yazar *Masallar'*ı ister altı bin yıl önce yazmış, ister *Masallar'* şu son on yıl içinde yazar için yazılmış olsun, tartışmasız olarak dünyanın en eski işleri. Ve içlerinde azıcık hayal gücü ve ondan daha da az yaratıcılık barındırsalar bile, yine de Homeros'a tıpatıp benzeyen pek çok bölüme sahipler. Öyle ki, herhangi biri *Masallar'*ın, büyük ozanın taklidi olduğu sonucuna varabilirdi; eğer Homeros'un onlardan aşırmadığı kesin olmasaydı. Bunu iki biçimde ispat edebilirim: İlk Homeros'la benzer bölümleri sayfa son-

* Teoloji, felsefe, astroloji ve gizembilim kitaplarının yazarı sayılan Mısır tanrısı Thoth'a verilen ad. *Trismegistus* kelimesi Yunanca "üç kere büyük" anlamına gelir. (Ç.N.)

larına koyarak. Ve ikinci olarak da Homeros'u düzyazıya çevirerek; ki bu da onu bambaşka biri yapardı, öyle ki kimse sahici bir yazar olduğuna inanmazdı. Onu tamamen sönük ve sıkıcı kıldığımda, bu imkânsız ama bu *Masallar*, *İlyada*'ya tercih edirdi; özellikle onları ne şiir ne de düzyazı olarak nitelendirilebilecek, son zamanlarda tragedyalarda ve kahramanlık şiirlerinde kullanılan bir söyleyiş biçimine çevirmeyi tasarladığım için. İlki, olasılık yokluğundan gerçekte bir kahramanlık şiiri sayılır. Tıpkı antik-modern bir epik şiirin, gerçekte katıksız bir tragedya olması gibi: Sahne biraz değişir ya da hiç değişmez, bir hayaletin ortaya çıkması ve bir fırtına dışında ve başaktörlerin ölümünden başka kayda değer hiçbir şey olmaz.

Okuru, bu değerli eseri incelemekten daha fazla mahrum bırakmayacağım. Fakat halktan, ben bu eseri basar basmaz tüm nüshaları bir an evvel satın almasını rica etmek zorundayım. Zira söylemeliyim ki, sırada bekleyen çok daha değerli bir eserim var. İsim vermek gerekirse, yeni bir Roma tarihi: Antikçağ'a özgü tüm erdemleri ve vatanseverliği araştırıp ortaya çıkarmayı ve bunlarla dalga geçmeyi amaçladığım bir eser. Tüm bunları, kendi yazacağım orijinal belgelerle göstereceğim; önce Kartaca kalıntıları arasına gömüp, ardından kazıp Roma'da elçi Kartacalı Hanno'nun mektuplarıyla birlikte ortaya çıkaracağım belgelerle. Ki bu mektuplar Scipio'nun, Hannibal'ın hizmetinde olduğunu ve Fabius'un ağırkanlılığının, onun aynı generalin hizmetinden emekli oluşundan kaynaklandığını yazar. İtiraf etmeliyim, bu tespit kalbimi delip geçecek fakat ahlakı öğretmenin en etkili yolu, onun en iyi adamlar üzerinde ne kadar az etkisi olduğunu göstermek olduğundan, şimdiki kötü neslin eğitimi için en erdemli isimleri kurban edeceğim. Antikçağ'ın en beğenilen kahramanlarından nefret etmeyi bir kez öğrendiklerinde, yerleşik kraliyet ailesini sürgün eden ve tarafgirliği sayesinde tahta çıktığı Yonatan* anısına ilahiler söyleyen Davud'dan beri gelmiş geçmiş en dindar kralın iyi tebaası olacaklar.

* İlk Yahudi kralı Saul, Davud'un öldürülmesini emreder. Ancak Saul'un oğlu Yonatan, Davud'un kaçmasını sağlar. Filistinlilerle yapılan bir savaşta Saul ve Yonatan öldürülür ve Davud, Yahudi ileri gelenleri tarafından kral ilan edilir. (Ç.N.)

Walpole'un ilk kopyalarını kendi matbaasında bastığı, tuhaf bulurken bir yandan aşinalık duyacağınız bu altı masallık derleme, yazarın en bilinen olmasa da en merak uyandıran eseri. Uzaktaki krallıklar, prensesler, büyücüler gibi bilindik öğelerle okuru büyülü evrenine çağırın kısa ve gizemli masallar birbirini izleyen kopuk imgelerden oluşan bir rüya izlenimi yaratıyor. *Hiyeroglif Masallar*'daki ustalıklı mizahi dokundurmalar, Walpole'un bu masalların karakterlerini gerçek yaşamdan seçme ihtimalini sorguluyor.

#kısaklasikler #ingilizklasikleri #surrealedebiyat #tarih #tuhafhikayeler

Kapak İllustrasyonu: Cem Atalay

 can

 canyayinlari.com | | | canyayinlari

masal

1104 576-173-07-5627-6

9 789750 756276